

1. Описание на подробна методология

1.1 Анализ на наличната информация в БД ИБР

Във връзка с проект „Подпомагане на Басейнова дирекция за управление на водите в Източнореломорски район с център Пловдив за определяне на Райони със значителен потенциален риск от наводнения в Източнореломорски район“ на експертния екип на „ГАП Консулт“ ООД, от страна на възложителя са предоставени 46 векторни слоя във формат *.shp. Данните са разпределени по категории както следва:

Име	Геометрия	Съдържание	Коментар
Минали и потенциални бъдещи наводнения			
BG_BG3000_PFRA_FL_Polygon_20120731	Полигон	Минали и потенциални бъдещи наводнения	
BG_BG3000_PFRA_FL_Line_WGS	Линия	Минали и потенциални бъдещи наводнения	
BG_BG3000_PFRA_FL_Point_WGS	Точка	Минали и потенциални бъдещи наводнения	
Категория "Човешко здраве"			
A_BgSettle_Point_Intersect_density	Точка	Населени места с бр. жители и гъстота	актуална към 2011г.
A_BgSettle_Poly	Полигон	Населени места	
Категория "Стопанска дейност"			
T_BgRoad_Intersect	Линия	Пътна мрежа	
T_BgRailRoad_Intersect	Линия	Ж.П. мрежа	
BZS_FOR_MOSV	Полигон	Физически блокове	
PRC_FOR_MOSV	Полигон		
clc06_EARBD	Полигон	Земно покритие	
ViK_Zasneti_Point	Точка	Кладенци и помпени станции	
V_K-Sofia	Точка	Кладенци и помпени станции (София-област)	
ViK_Zasneti_Line	Линия	Водопроводи	
WWTP	Точка	Пречиствателни станции	
bg_hospital1	Точка		
Категория "Околна среда"			
UWWTP_EARBD	Точка	ГПОСВ	
Derivatzii_IBR	Линия	Деривации	
Dis_Point_EARBD	Точка	Точки на заустване	

Проект на План за управление на риска от наводнения за Източнороморски район за басейново управление 2016 – 2021 г.

Zaustvane2007_2012	Точка	Точки на заустване	
kanali_IBR_GL	Линия	Канали	
ZZT	Полигон	Защитени територии по ЗЗТ	
Natura_habitats	Полигон	Защитени територии по Натура 2000 - хабитати	
SOZ_U4REDENI	Полигон	Санитарно-охранителни зони	
DWB	Полигон	Питейни водни тела	
Dange_complex_Emitters	Точка	Предприятия за опасни вредни вещества	
industry_IBR	Точка	ИПРС	
IAOS_ploshtadki_fin	Точка	Други предприятия	
O_Tailing_Pond	Полигон	Хвостохранилища	
Категория "Културно наследство"			
Kulturni_obekti	Точка	Паметници на културата	
Други			
H_BgLake_Intersect	Полигон	Езера	
H_BgRiver_Intersect	Линия	Реки	
I_Dam_Intersect	Полигон	Язовири	
PFRA_Dams	Полигон	Потенциално опасни язовири	
WatershedEARBD	Полигон	Водосбори на повърхностни водни тела	
EARBD_WB_Rivers&Lake_Seg_celi_status	Линия	повърхностни водни тела	
Bathing	Полигон	Зони за къпане	
I_Dikes_Intersect	Линия	нанесени защитни съоръжения – диги и корекции на реки	
I_Irrigation_System_Intersec	Полигон	Напоителни системи	
H_BgRiverBasin	Полигон	Речни басейни	
H_BgCatchment_Intersect	Полигон	Водосбори	
A_BgDistrict_Intersect	Полигон	Области	
A_BgMun_Intersect	Полигон	Общини	
A_BgZem_Intersect	Полигон	Землища	
B_Bg_RBD_EARBD	Полигон	Граници на БД ИБР	
EARBD_WB_River_v6	Линия	Топология на реките в ИБР	

H_Bg_River_Intersect_3stream	Линия	Подялба на реките във водосбора на р.Марица (горно, средно и долно течение)	
------------------------------	-------	---	--

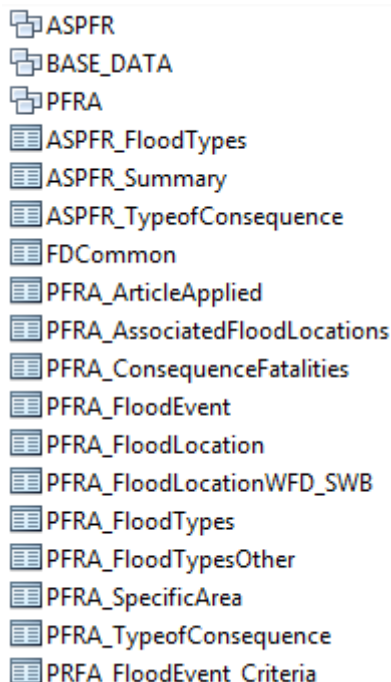
Предоставени са също растерни данни за релеф (DEM и Hillshade) в два варианта на пространствено-разделителна способност – с големина на пиксела 50м² и 100м², електронна таблица (*.xls) с информация за минали и потенциални бъдещи наводнения (PORN_Data_БДИБР_2012), както и две бази данни - попълнена база данни за докладваните значими наводнения в Предварителната оценка на риска от наводнения (*.xml файл) и База данни за докладване на районите по Директивата пред ЕК (*.mdb файл).

Предоставените от БДИБР данни и информация, са импортирани в единна гео-база данни и използвани за определяне на РЗПРН, съгласно утвърдената методика. В процеса на работа е идентифицирана необходимостта от допълване на данните по категория „Стопанска дейност“ с информация за обществени сгради, училища и други сгради с обществено значение. С оглед подобряване на получените резултати е необходимо и допълването на данните по категория „Околна среда“ с информация за SEVESO предприятия и канализации на населените места.

1.2 Създаване на гео-база данни с информация за значими минали и потенциални бъдещи наводнения

Създадена е гео база данни, организирана в три групи данни (Datasets) в координатна система WGS_1984_UTM_Zone_35N. В дейтасет „PFRA“ са заредени данните за докладвани наводнения, за трите вида геометрия – точка (PFRA_pnt), линия (PFRA_pln) и полигон (PFRA_pgn). В дейтасет „ASPFR“ са заредени данните за минали и потенциални бъдещи наводнения (ASPFR_FloodLocation_pnt/pln/pgn за всеки тип геометрия), за които ще бъде изчислена и въведена степен на риск, с цел определяне на РЗПРН. В същата група данни ще бъдат съхранявани и данните за ПРЗПРН (PASPFPR_pgn), както и трите варианта на окончателните РЗПРН (ASPFR_pnt/pln/png). В третата група данни са заредени всички векторни данни, използвани при определяне

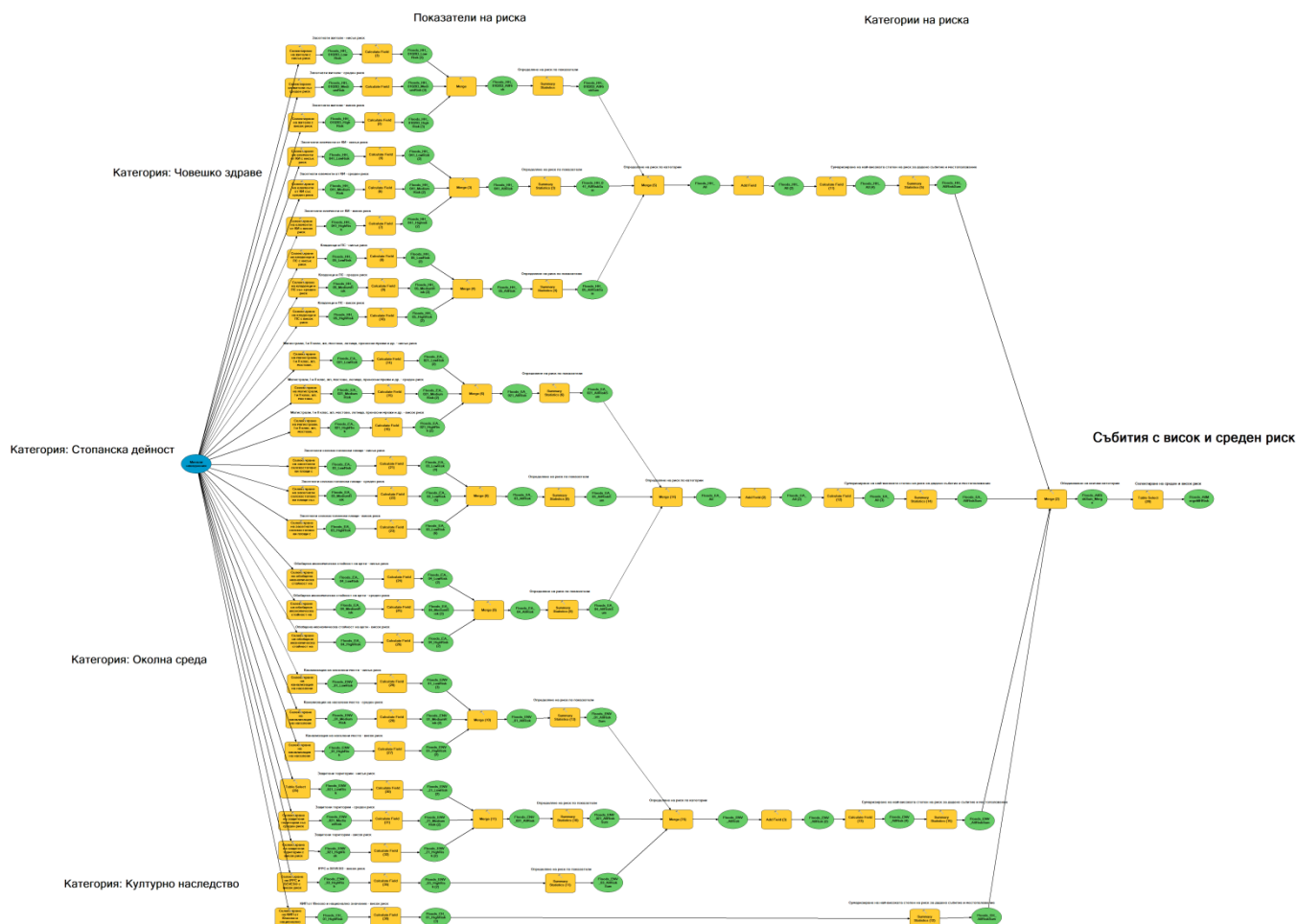
на РЗПРН. В базата са импортирани също така непространствените данни (таблицы) от ПОРН, които ще спомогнат за изчисляването на риска и правилното определяне на РЗПРН.

1.3 Определяне на РЗПРН за ИБР

1.3.1 Прецизиране на обхвата на ПРЗПРН, чрез прилагане на унифицирани критерии за класифициране на риска

Прецизирането на обхвата на ПРЗПРН, чрез прилагане на унифицирани критерии за класифициране на риска е извършено чрез пространствен модел, който позволява повтаряемост и проследимост на всяка стъпка от методологията. Настоящият модел е изработен в среда на ESRI Model Builder, версия 10:

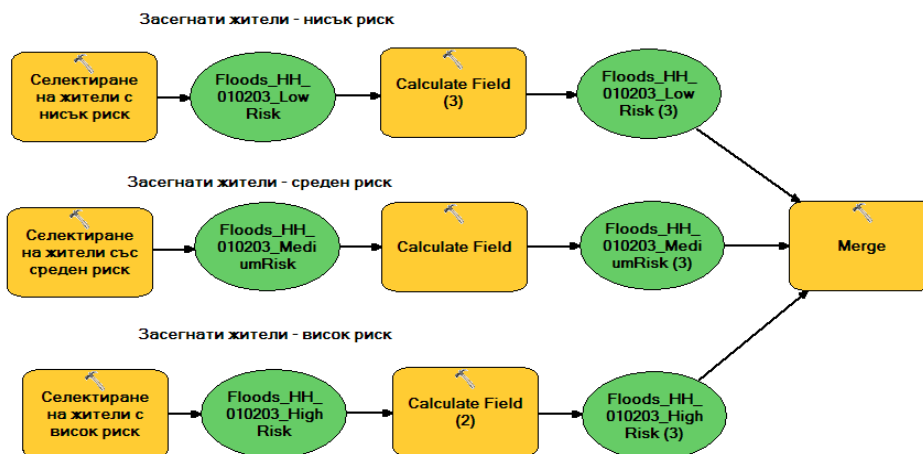
Основните стъпки на модела включват:

1. Изчисляване на риска за отделните показатели.

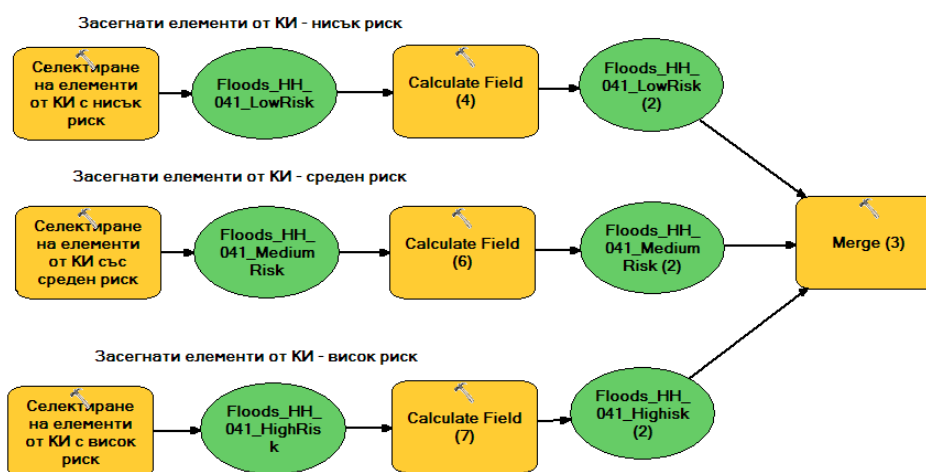
Изчисляването на риска по показатели се извършва, чрез атрибутна селекция на стойностите от съответните мерни единици по показателите от таблицата 1 на методиката и приписване на нисък, среден и висок риск за съответния показател и стойност.

A. Човешко здраве:

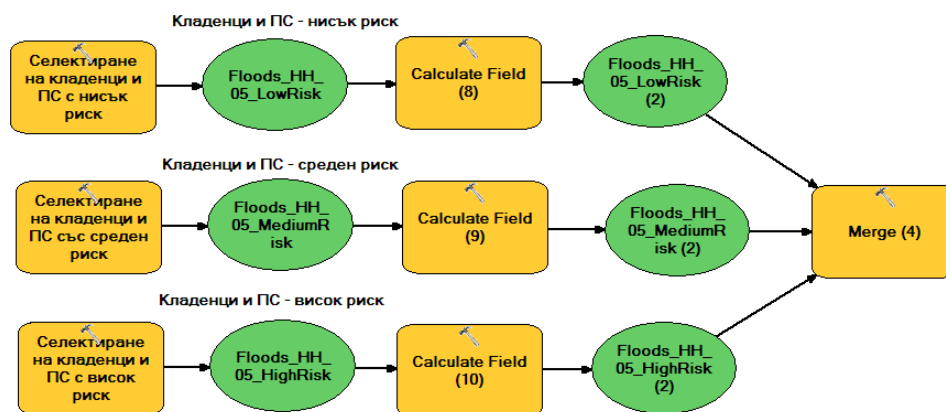
- а. Засегнати жители – извършва се селекция на три етапа, при която на първия етап се селектират записите, за които засегнатите жители са в интервала от 300 включително до 1500 и за тях се присвоява ниска степен на риск. На втория етап се извършва по същия начин селекция за интервала 1500-3000 жители и записите отговарящи на това условие получават средна степен на риск. За селектираните записи с над 3000 засегнати жители се приписва висок риск, след което трите групи записи се обединяват в една таблица, чрез функцията “Merge”;

- b. Засегнати елементи от критичната инфраструктура – по аналогичен начин на 1.A.a. се извършва триетапна селекция по критериите за засегнати елементи от критичната инфраструктура, след което всички записи се обединяват в една таблица, съдържаща присвоена степен на риск;

- c. Кладенци и помпени станции за обществено питейно водоснабдяване - по аналогичен начин на 1.A.a. се извършва триетапна селекция по критериите за засегнати елементи на питейното водоснабдяване, след което всички записи се обединяват в една таблица, съдържаща присвоена степен на риск.

Посочената методика се прилага за всяка категория (Стопанска дейност, Околна среда, Културни обекти), като в резултат се получават общо 10 междинни таблици, както следва:

В. Стопанска дейност – 3 таблици:

- a. Магистрaли, I и II клас, жп, мостове, летища, преносни мрежи и друга линейна инфраструктура
- b. Засегнати селскостопански площи;
- c. Обобщена икономическа стойност на щети (за минали наводнения)

С. Околна среда – 3 таблици:

- a. Канализации на населени места
- b. Засегнати защитени територии
- c. IPPC и SEVESO предприятия и др. – по методика за този показател се приписва висок риск при наличието на засегнат обект и за него се извършва еднократна селекция, при която записите със стойност по-голяма или равна на единица получават висока степен на риск, а останалите са с ниска.

Д. Културни обекти – 1 таблица.

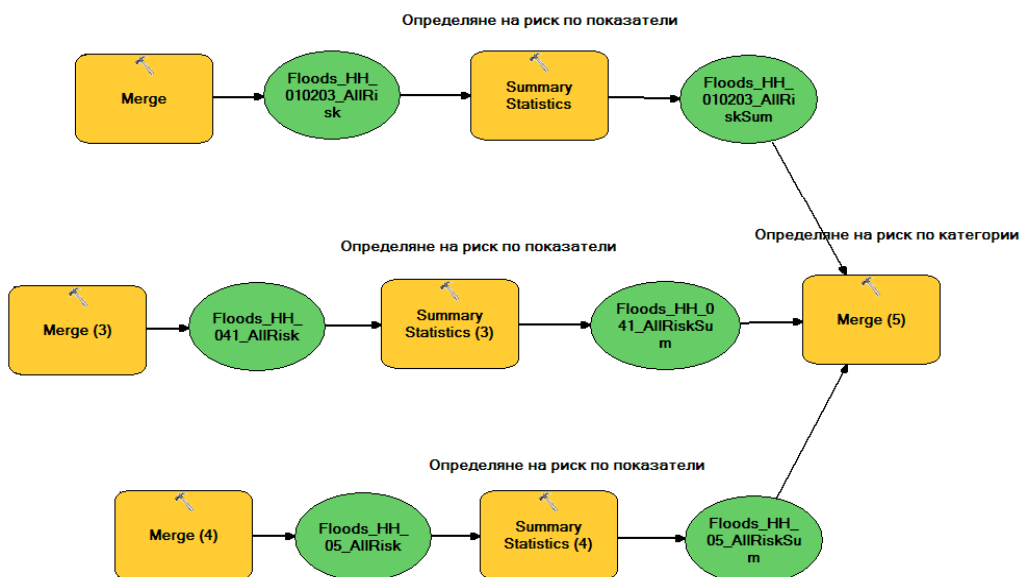
Подобно на показателя IPPC и SEVESO предприятия и др. при категорията Културни обекти наличието на засегнат елемент се приема за висок риск, а отсъствието за нисък.

2. Изчисляване на риска за отделните категории.

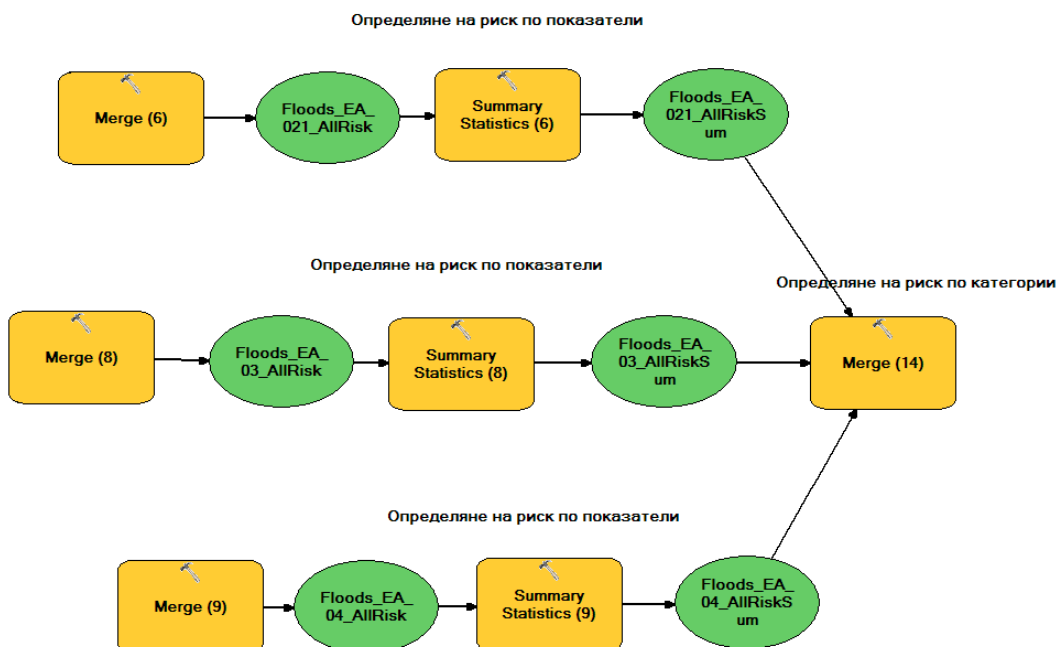
Изчисляването на риска за отделните категории се извършва по най-високия риск, определен за показателите на съответната категория, като междинните таблици се свеждат до една за всяка категория. За показателите в категорията

се извлича, чрез статистически метод най-високата степен на риск за всеки запис и се обединява в единна таблица както е показано:

A. Човешко здраве

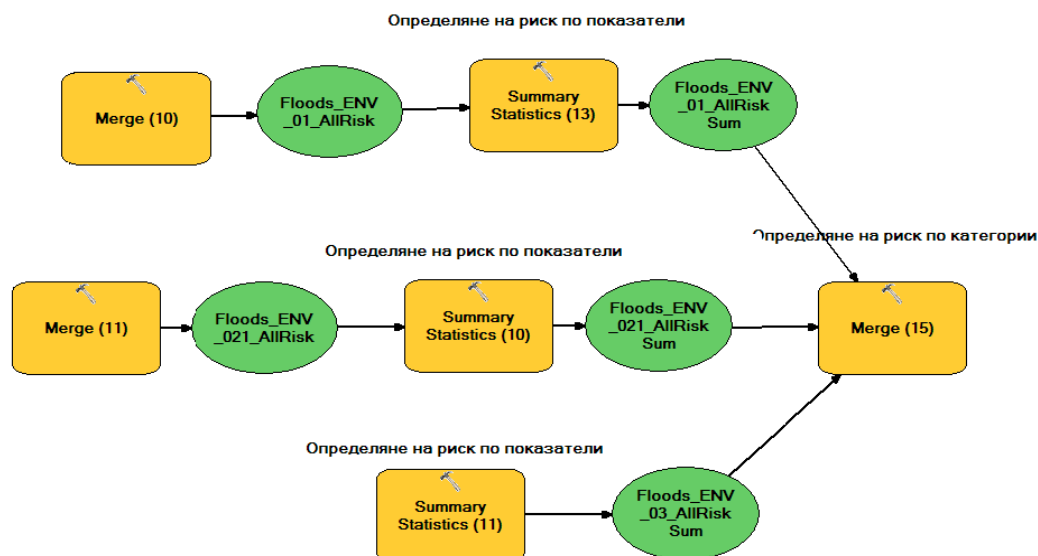

B. Стопанска дейност

C. Околна среда

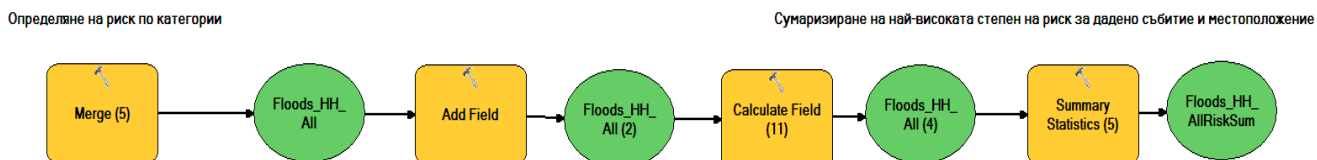

D. Културни обекти – поради наличието на само един показател в тази категория стойностите от него се приписват директно в таблицата за категория „Културни обекти“.

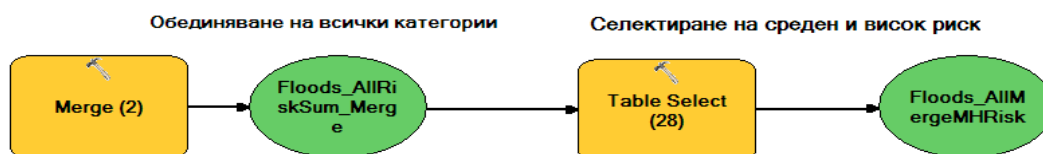
3. Сумаризиране на най-високия риск за дадено събитие по категории.

Тази стъпка включва изчисляване на най-високия риск за дадено събитие в новосъздадено поле и приписването на цялата категория.

4. Обединяване на риска от всички категории.

Тази стъпка включва обединяване на най-високите рискове от всички категории в една таблица.

В резултат се получава таблица с информация за най-високия риск по всяка категория, което е основа за извършване на оценката и степенуването на риска по местоположение.

5. Оценка и степенуване на риска по местоположение.

Тази оценка се извършва ръчно, на база резултатите от модела, следвайки изискванията на т. 4.4. от методиката. Финалните резултати от модела са обединени в ГИС среда с точковите, линейни и полигонови събития, като след това са обединени със слоя с водосбори.

1.3.2 Детайлизиране на границите на РЗПРН и определяне на окончателни РЗПРН за ИБР

Детайлизирането на границите на рисковите участъци започва с определяне на населените места, които ще бъдат включени, тъй като голяма част от останалите обекти са обвързани с тях. За тази цел е създадено работно копие на слоя с населените места (полигони), с което са извършени следните операции:

1.3.2.1 Изрязани са населените места (полигони) по границите на басейнова дирекция, за да се изключат тези, които попадат извън нея;

1.3.2.2 Селектирани са населените места, които попадат изцяло в зони с висок/висок и среден риск и са изтрети от работния файл, тъй като за тях е ясно, че попадат в зоните с риск;

1.3.2.3 Селектирани са населените места, които са на разстояние по-голямо от 5 км от зоните с риск и са изтрети. По методика би трябвало се разглеждат само населените места, които са пресечени или се допират до границата на водосборите в риск, но във връзка с разгледаните конкретни случаи стана ясно, че съществуват такива населени места, които са на известно разстояние от тях, но е редно да бъдат включени;

1.3.2.4 При следващата стъпка е извършен преглед на останалите населени места (общо 694 бр.) спрямо типологията на реките (ниско, средно и високопланински) и са изключени онези от тях, за които е преценено, че релефа и типологията на речните басейни, в които се намират не създават опасност от наводнения. Голяма част от планинските населени места отпадат на този етап и биват изтрети от работния слой, ако в тях няма регистрирани минали или потенциални бъдещи наводнения (без значение от степента на риска). Също така се премахват населените места, които се намират по-високо от водосбора, който е отбелязан с риск и от най-близкото наводнение;

1.3.2.5 След като е намален броя на населените места до онези, които най-вероятно ще бъдат включени в районите с риск се пристъпва към определяне на техните буфери. За целта населените места са класифицирани по критерии население и за всяка категория е определен буфер, както следва:

Население (д)	Буфер (м)
0-100	100
101-500	500
501-1000	1000
1001 – 5000	2000
5000 -10000	5000
10 001 – 100 000	10000
Над 100 000	15000

1.3.2.6 На този етап са прецизирани буферите спрямо релефа и други специфични особености на всяко населено място по отделно. За целта са изчислени наклоните на склоновете и са поделени на в 5 групи както следва:

Наклон (в градуси)	Класификация
0-4	равно
4-11	полегато
11-20	наклонено
21-30	стръмно
Над 30	много стръмно

След което са рекласифицирани, тъй като по преценка на изпълнителя се счита, че наводненията при терен с над 11° наклон са малко вероятни, а при наклони над 20° - много редки. Буферите на населените места са разгледани поотделно и са променени така, че да не включват територии с наклон над 20°, водни площи и др. територии в които рискът от наводняване е малък. На някои места буферът е разширен, за да бъдат включени населени места, които по-рано са били изключени, но по време на детайлната проверка са добавени отново.

1.3.2.7 Границите на буферите са детайлизирани още веднъж във връзка с други обекти, като замърсители, критична инфраструктура, паметници на културата и др.;

1.3.2.8 Населените места попадащи в повече от един водосбор са присъединени към водосбора, източник на по-голям риск с определен буфер, спрямо привързаните към конкретното населено място индикатори на риск.